

Bilim ve Sanat Merkezlerinde Çalışan İngilizce Öğretmenlerinin Yabancı Dil Öğretiminde Yaşadıkları Zorluklar *

Difficulties Experienced by English Teachers Working in Science and Art Centers in Teaching Foreign Languages

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) görev yapan İngilizce öğretmenlerinin, üstün yetenekli öğrencilere yabancı dil öğretimi sürecinde karşılaştıkları güçlükleri belirlemek ve bu güçlüklerin çözümüne yönelik öneriler geliştirmektir. Çalışma, nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) yaklaşımıyla yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenen ve Samsun ilindeki BİLSEM’lerde görev yapan 10 İngilizce öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcıların verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş; kodlar, kategoriler ve temalar aracılığıyla sistematik biçimde değerlendirilmiştir. Bulgular, öğretmenlerin yabancı dil öğretiminde üç temel boyutta zorluk yaşadıklarını göstermektedir: (1) Müfredat boyutu, (2) Öğretmen motivasyonu ve mesleki doyum, (3) Öğrenci profili ve bireysel farklılıklar. Müfredat düzeyinde en sık dile getirilen sorunlar; program standardizasyonu eksikliği, uygulama birliği yetersizliği ve materyal desteği sınırlılığı olmuştur. Öğretmen motivasyonu boyutunda çok yönlü iş yükü, zaman baskısı, öz-yeterlik belirsizliği ve kurumsal destek eksikliği öne çıkmıştır. Öğrenci profili açısından ise dil yeterlik düzeyi, ilgi alanı, sosyoekonomik durum ve teknoloji erişimi farklılıkları öğretim sürecini zorlaştıran temel faktörler olarak belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçları, BİLSEM’lerde yabancı dil öğretiminin niteliğini artırmak için esnek ancak yönlendirici bir çerçeve programın oluşturulması, farklılaştırılmış öğretim yaklaşımlarının yaygınlaştırılması, bölgesel mentorluk sistemleri ve açık kaynaklı materyal paylaşım ağlarının geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Ayrıca, öğretmenlerin mesleki doyumunu güçlendirmek için kurumsal destek, ödüllendirme ve ekip çalışmasına dayalı yapıların güçlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: özel yetenekli öğrenciler, yabancı dil öğretimi, BİLSEM, öğretmen görüşleri.

ABSTRACT

This research investigates the challenges that English teachers in Science and Art Centers (BİLSEMs) face while teaching foreign languages to gifted students and offers practical, evidence-based recommendations to address these challenges. Adopting a phenomenological approach within the qualitative research tradition, the study involved ten English teachers working in BİLSEMs across the province of Samsun, selected through purposive sampling. Data were collected through semi-structured interviews designed by the researcher. The data obtained were analyzed using content analysis and evaluated systematically through codes, categories and themes. The analysis indicated that teachers encountered difficulties in three interconnected areas: (1) curriculum and instructional design, (2) professional motivation and well-being, and (3) student diversity and individual learning needs. Within the curricular dimension, the absence of a standardized framework, inconsistencies in practice, and limited access to suitable materials emerged as key issues. In relation to teacher motivation, participants frequently mentioned challenges such as heavy workloads, limited preparation time, uncertainty about teaching efficacy, and a lack of institutional support. Concerning student diversity, variations in proficiency levels, interests, socioeconomic background, and access to technology were seen as major factors complicating classroom dynamics. Overall, the findings emphasize the importance of developing a curriculum framework that balances flexibility with coherence to enhance the effectiveness of foreign language instruction in BİLSEMs. The study recommends promoting differentiated teaching strategies, establishing regional mentoring and collaboration networks, and creating open-access platforms for sharing teaching resources. Additionally, strengthening institutional support structures, recognition and reward mechanisms, and collegial professional communities could foster greater motivation and satisfaction among teachers.

Keywords: Gifted students, foreign language instruction, Science and Art Centers (BİLSEM), teachers’ perceptions.

Burcu Orhan ¹

How to Cite This Article
Orhan, B. (2026). Bilim ve sanat merkezlerinde çalışan İngilizce öğretmenlerinin yabancı dil öğretiminde yaşadıkları zorluklar. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, (Issn:2630-631X) 12(1), 86-102. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18405612>

Arrival: 07 October 2025
Published: 28 January 2026

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

* Uluslararası Özel Yetenekliler Eğitimi Kongresi 2025 (IGATE’25) bildirisi olarak sunulmuştur.

¹ Öğretmen, Samsun Bilim ve Sanat Merkezi, Samsun, Türkiye. ORCID: 0009-0009-5502-6914

GİRİŞ

Geçmişten günümüze dil öğrenimi, önemini korumakta ve giderek de artırmaktadır. Anadili ile kendi milleti ile iletişim kuran ve kendi kültürünü tanıyan insanlar daha sonra farklı kültürleri keşfetmek ve farklı milletlerden insanlarla iletişim kurmak için yabancı dil öğrenmeye gereksinim duymuştur (Özer ve Korkmaz, 2016). Geçmiş ile gelecek arasında köprü vazifesi gören dil, düşünebilme, millet olma, ulusüstü olma açısından en önemli ölçütlerden birisidir (Kolaç, 2008). Bir bireyin yabancı dil öğrenimi, dünyayı anlamlandırması, dil engellerini aşarak kültürler arası iletişimde hoş görü edinmesi, diğer bireylere göre ön plana çıkması ve yeni beceriler öğrenme fırsatı sunmaktadır (Odabaşı, 1997).

Yabancı dil öğrenmek, bireylerin hem kişisel hem de toplumsal gelişimi açısından çok önemli faydalar sağlar. Küreselleşmenin hızlanmasıyla birlikte, farklı kültürlerle etkili iletişim kurabilmek ve küresel yetkinlik geliştirmek için yabancı dil bilgisi vazgeçilmez hale gelmiştir. Yabancı dil öğrenimi, bireylerin kültürel farkındalığını artırır, kendi kültürünü daha iyi anlamasına yardımcı olur ve farklı toplumlarla etkileşimi kolaylaştırır (Guo ve ark., 2024; Marchenko, 2024).

Erken yaşta yabancı dil öğrenmek, çocukların beyin gelişimini destekler, bilişsel esnekliği artırır ve yeni bilgilere daha hızlı adapte olmalarını sağlar. Ayrıca, çocuklar yabancı dil öğrenirken hem kendi kültürlerini hem de başka kültürleri daha derinlemesine kavrayabilirler (Çağaç, 2018). Yabancı dil bilgisi, bireylerin özgüvenini artırır, yeni arkadaşlıklar kurmasını ve farklı ortamlarda kendini daha rahat ifade etmesini sağlar (Jasim, 2021).

Yabancı dil bilmek, iş dünyasında da büyük avantajlar sunar. Birden fazla dil bilen bireyler, uluslararası projelerde yer alabilir, kariyerlerinde daha hızlı ilerleyebilir ve iş bulma şanslarını artırabilirler. Günümüzde birçok işveren, en az bir yabancı dil bilen çalışanları tercih etmektedir (Shkurti, 2024; Xusanboyev, 2025). Ayrıca, yabancı dil öğrenimi akademik başarıyı destekler ve farklı disiplinlerde öğrenmeyi kolaylaştırır (Fox ve ark., 2019).

Araştırma, keşfetme ve öğrenme konusunda akranlarına göre yüksek motivasyona sahip üstün yetenekli çocuklar, bu yeteneklerini geliştirmek için özel eğitim faaliyetlerine ihtiyaç duyarlar. Üstün yetenekli öğrencilerin sabırsızlık, tez canlılık gibi özellikleri nedeniyle tek düze etkinliklerden ve rutin ödevlerden çabuk sıkıldığı alan yazanında karşımıza çıkmaktadır. Türkiye’de belirlenen dil politikaları ile gerçek sınıf uygulamaları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu nedenle dil öğreniminde hedeflenen ulaşılamamaktadır (Kandemir ve Tok, 2017).

Türkiye’de yabancı dil öğretim politikaları, tarihsel olarak Osmanlı İmparatorluğu’ndan günümüze kadar siyasi, ekonomik ve toplumsal dinamiklerin etkisiyle şekillenmiştir. Tanzimat Dönemi’nden itibaren Batılılaşma hareketleriyle birlikte yabancı dil öğretimi ve öğretmen yetiştirme politikaları önem kazanmış, Cumhuriyet’in ilanı sonrasında ise İngilizce başta olmak üzere yabancı dillerin eğitim sistemindeki yeri giderek artmıştır (Tokçalar, 2025; Kırkgöz, 2007; Küçükoğlu, 2013). 1997 eğitim reformu ile birlikte yabancı dil eğitimi ilkökul düzeyine çekilmiş, 2012’de ise 4+4+4 sistemiyle İngilizce öğretimi ikinci sınıfa indirilmiştir (Kırkgöz, 2007; Gürsoy ve ark., 2017). Ancak, bu politikaların uygulamaya yansımada süreklilik ve istikrar sağlanamamış, öğretmen eğitimi, materyal eksikliği, ölçme-değerlendirme sistemleri ve öğretim yöntemleri gibi alanlarda önemli sorunlar yaşanmıştır (Işık, 2020; Nergis, 2011; Oktay, 2015). Türkiye’de yabancı dil öğretiminde genellikle dilbilgisi-çeviri yöntemi ağırlıklı olarak kullanılmakta, iletişimsel yaklaşımların uygulamaya geçirilmesinde güçlükler yaşanmaktadır (Yalçın ve Demir, 2023; Işık, 2020). Ayrıca, İngilizce dışındaki Almanca, Fransızca ve Rusça gibi dillerin öğretiminde de öğretmen ve program eksikliği belirgindir (Nahide, 2022; Karaman, 2021; Bak, 2023). Avrupa ülkeleriyle karşılaştırıldığında, Türkiye’de yabancı dil ders saatlerinin azlığı, materyal çeşitliliğinin sınırlı olması ve öğretmenlerin müfredat uygulamalarında yeterli özgürlüğe sahip olmamaları dikkat çekmektedir (Yalçın ve Demir, 2023). Sonuç olarak, Türkiye’de yabancı dil öğretim politikaları sıkça değişmekte olup, uygulamada karşılaşılan yapısal sorunlar nedeniyle beklenen başarı düzeyine ulaşılamamaktadır. Bu nedenle, daha bütüncül, bilimsel temelli ve sürdürülebilir politikalara ihtiyaç duyulmaktadır (Tokçalar, 2025; Kırkgöz, 2016; Işık, 2020).

Tanılaması yapılan ve örgün eğitime devam eden üstün yetenekli öğrenciler Bilim ve Sanat Merkezlerine devam ederler. BİLSEM’lerde proje tabanlı farklılaştırılmış, zenginleştirilmiş ve disiplinler arası bir eğitim programı uygulanmaktadır (MEB, 2023). Bu programlarda BİLSEM’lerde görev yapan alan öğretmenlerinin rehberliğinde, öğrenciyi merkeze alan bireyselleştirilmiş öğrenme ortamında, disiplinler arası işbirliğiyle akademik becerinin yanı sıra, sosyal, zihinsel, kişisel gelişimlerine katkı sağlayarak, problem çözme, yaratıcılık, karar verme becerisi gibi üst düzey beceri kazanmalarına ortam hazırlanır. Problem çözme becerilerine sahip, eleştirel düşünebilen, deneyimleyerek öğrenen, bilimsel araştırma yapabilen, iletişim

becerileri güçlü bireyler olarak yetiştirilmelerini sağlamak için planlama, uygulama ve değerlendirme süreci yürütülür (MEB, 2023).

BİLSEM’lerde uyum programı dışındaki destek eğitim programı, bireysel yetenekleri fark ettirme, özel yetenekleri geliştirme ve proje dönemlerinde yabancı dil programı uygulanmaktadır (MEB, 2024). BİLSEM’lerdeki İngilizce çerçeve programları öğrencilerin ilgi, alaka, ihtiyaç ve seviyelerine göre esnetilerek düzenlenmektedir ve bu dört program arasında uygulamada net bir bağlantı bulunmamaktadır (Torunoğlu ve arkadaşları, 2021).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) görev yapan İngilizce öğretmenlerinin, üstün yetenekli öğrencilere yabancı dil öğretimi sürecinde karşılaştıkları güçlükleri derinlemesine incelemek ve bu süreçte ortaya çıkan sorunlara yönelik etkili çözüm önerileri geliştirmektir. Araştırmada, öğretmenlerin öğretim yöntemleri, materyal kullanımı, öğrenci motivasyonu, bireysel farklılıkların yönetimi, müfredat uyumu ve ölçme-değerlendirme süreçlerinde karşılaştıkları zorlukların belirlenmesi hedeflenmektedir. Ayrıca, üstün yetenekli öğrencilerin yabancı dil öğrenme süreçlerine ilişkin ihtiyaçlarının ve öğrenme stillerinin öğretmen deneyimleri ışığında analiz edilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda, elde edilen bulguların hem özel yetenekli öğrencilere yönelik yabancı dil öğretiminde kullanılacak stratejilerin geliştirilmesine hem de öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağlaması beklenmektedir.

Bu amaçla Samsun ilinde bulunan BİLSEM’lerde görev yapan İngilizce öğretmenlerine aşağıdaki soru sorulmuştur.

1-Üstün yetenekli öğrencilerle yürütülen İngilizce derslerinde müfredat boyutunda karşılaşılan güçlükler nelerdir? Bu güçlüklerin aşılmasına yönelik çözüm önerileri nelerdir?

2-Üstün yetenekli öğrencilerle yürütülen İngilizce derslerinde öğretmen motivasyonu ve mesleki doyum açısından karşılaşılan güçlükler nelerdir? Bu güçlüklerin aşılmasına yönelik çözüm önerileri nelerdir?

3-Üstün yetenekli öğrencilerle yürütülen İngilizce derslerinde öğrenci profili ve bireysel farklılıklar açısından karşılaşılan güçlükler nelerdir? Bu güçlüklerin aşılmasına yönelik çözüm önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Bu çalışma, Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) görev yapan İngilizce öğretmenlerinin özel yetenekli öğrencilere yabancı dil öğretimi sürecinde karşılaştıkları güçlükleri ayrıntılı biçimde ortaya koymak ve bu süreçte yaşanan sorunlara yönelik çözüm yaklaşımları geliştirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) deseni doğrultusunda planlanmıştır. Olgubilim yaklaşımı, bireylerin belirli bir olguya dair yaşantılarını, algılarını ve bu olguya yükledikleri anlamları derinlemesine anlamayı hedefler. Bu kapsamda, çalışmada BİLSEM’de görev yapan İngilizce öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yabancı dil öğretimi konusundaki deneyimleri, düşünceleri ve kişisel bakış açıları detaylı biçimde ele alınmıştır. Olgubilim deseni, kişilerin farkında oldukları ancak tam olarak tanımlamakta güçlük çektikleri olguların anlam boyutunu ortaya çıkarmayı amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Samsun ili sınırları içinde yer alan Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan İngilizce öğretmenleri oluşturmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Bu kapsamda, Samsun ili sınırları içinde BİLSEM’lerde görev yapan İngilizce öğretmeni olmak ölçüt olarak kabul edilmiştir. Araştırmaya toplam 10 İngilizce öğretmeni katılmıştır. Katılımcılar; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi açısından çeşitlilik göstermektedir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet		Yaş		Eğitim Kademesi		Mezuniyet		Mesleki Kıdem	
Kadın	Erkek	36-45	46-55	Lisans	Yüksek Lisans	İngilizce Bölümü (Eğitim Fak)	İngiliz Dili ve Edebiyatı	11-15	16+
6	4	8	2	3	7	9	1	4	6

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) görev yapan İngilizce öğretmenlerinin demografik özelliklerini göstermektedir.

1. Cinsiyet Dağılımı: Katılımcıların çoğunluğunu kadın öğretmenler oluşturmaktadır (n=6). Erkek öğretmenlerin sayısı ise n=4’tür.

- Yaş Dağılımı: Katılımcıların büyük kısmı 36–45 yaş aralığında (n=8) yer almaktadır. 46–55 yaş aralığında olan öğretmen sayısı ise 2’dir.
- Eğitim Düzeyi: Katılımcıların önemli bir kısmı yüksek lisans mezunudur (n=7). Lisans mezunu olanların sayısı 3 olarak belirlenmiştir.
- Mezuniyet Alanı: Katılımcıların büyük çoğunluğu (n=9) İngilizce Öğretmenliği (Eğitim Fakültesi) mezunudur. Sadece 1 katılımcı İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünden mezundur.
- Mesleki Kıdem: Katılımcıların yarısından fazlası (n=6) 16 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahiptir. Diğerleri (n=4) ise 11–15 yıl arasında kıdeme sahiptir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Bu form, Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan İngilizce öğretmenlerinin, üstün yetenekli öğrencilere yabancı dil öğretimi sürecinde karşılaştıkları güçlükleri belirlemek ve bu süreçte ortaya çıkan sorunlara ilişkin çözüm yollarını ortaya koymak amacıyla hazırlanmış açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Ayrıca, katılımcıların demografik bilgilerini elde etmek için kişisel bilgi formu da kullanılmıştır. Görüşme formunun geliştirilme sürecinde öncelikle ilgili alan yazın kapsamlı biçimde incelenmiş, ardından formun geçerlik ve güvenilirliğini artırmak amacıyla alanında uzman iki akademisyenin görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlardan alınan dönütler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak formun son hali oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler, içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir.. İlk aşamada, veriler ham biçimiyle ayrıntılı olarak incelenmiş; daha sonra kodlama işlemi gerçekleştirilmiş ve benzer anlamlar taşıyan veriler bir araya getirilerek temalar oluşturulmuştur. Kodlama sürecinde, İngilizce öğretmenlerinin deneyimlerini ve algılarını en iyi biçimde yansıtan özgün kategoriler belirlenmiş, analiz sürecine tüm veriler dâhil edilmiştir. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini güçlendirmek amacıyla, bulguların sunumunda katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

BULGULAR

1-Üstün yetenekli öğrencilerle yürütülen İngilizce derslerinde müfredat boyutunda karşılaşılan güçlükler ve güçlüklerin aşılmasına yönelik çözüm önerilerine ilişkin bulgular tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: BİLSEM’ de Görev Yapan İngilizce Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yabancı Dil Öğretiminde Müfredat Boyutunda Karşılaştıkları Güçlükler ve Çözüm Önerilerine İlişkin

Tema	Kategori	Kod	Katılımcılar
Müfredat Tutarlılığı ve Uygulama Birliği	Program standardizasyonu	Uygulama birliği yok (Destek Eğitim Programı)	Ö1
	Merkezi iletişim/koordinasyon eksikliği	Bakanlık bilgilendirmesi BİLSEM özelinde yetersiz	Ö4
	Resmî materyalin uygunluğu	Etkinlik kitabı yetersiz/süreklilik yok	Ö3
Heterojenlik ve Düzey-Uyum Sorunları	Seviye ve yaş farklılığı	Heterojen sınıflar içerik uyumunu zorlaştırıyor	Ö1, Ö2, Ö6
	Dil yeterliği çeşitliliği	Yüksek bilişsel, değişken dil düzeyi	Ö2
	Zaman ve yük	Yoğun müfredat; modülleri tamamlama zorluğu	Ö1
	Süre kısıtı	Zaman dilimlerinin yetersizliği	Ö9
İçerik Tasarımı (Derinlik–Genişlik ve Esneklik)	Denge sorunu	İçeriğin derinlik/genişlik dengesizliği	Ö2, Ö6
	Esneklik ve özelleştirme	Esnek/öğrenci merkezli-mini müfredat	Ö2, Ö6, Ö7
	Yaklaşım	Tematik/proje tabanlı derinleşme	Ö2, Ö6
Materyal Kaynak Yönetimi	Disiplinlerarasılık	İçerik temelli ve disiplinlerarası	Ö8, Ö5
	Öğretmen yükü	Yenilikçi/özgün materyal geliştirme yükü	Ö5, Ö3
	Kaynak stratejileri	Açık kaynak havuzları, öğretmen işbirliği	Ö5
Öğrenci Motivasyonu ve İlgisi	Resmî destek	Bakanlık veya ücretli platform desteği	Ö3
	Motivasyon etkileri	Yüzeysellik/yoğunluk motivasyonu düşürüyor	Ö2
	İlgi odaklı derinleşme	Bilinen konuların hızla geçilmesi; ilgiye göre derinleşme	Ö2
Değişim Standartları	Tekdüzelik ve sıkılma	Tek disiplin algısı sıkıcı; çeşitlendirme gereği	Ö8
	Müfredat istikrarı	Sık güncellenen müfredat sınır oluşturuyor	Ö7
	Öğrenme standartları	Standartlar getirilsin; içeriği öğretmen şekillendirsin	Ö7
Diğer	Sorun bildirimi yok	Güçlük gözlemlenmedi	Ö10

Tablo 2 incelendiğinde, üstün yetenekli öğrencilere yönelik İngilizce öğretiminde öğretmenlerin müfredat boyutunda yaşadıkları güçlükler ve bu güçlüklerin çözümüne ilişkin önerilerinin yedi ana tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar; (1) Müfredat Tutarlılığı ve Uygulama Birliği, (2) Heterojenlik ve

Düzyey–Uyum Sorunları, (3) İçerik Tasarımı (Derinlik–Genişlik ve Esneklik), (4) Materyal ve Kaynak Yönetimi, (5) Öğrenci Motivasyonu ve İlgi, (6) Değişim ve Standartlar ve (7) Diğer başlıkları altında incelenmiştir.

Tema 1: Müfredat Tutarlılığı ve Uygulama Birliği

Bu tema, öğretmenlerin BİLSEM’ler arası program uygulama farklılıkları, koordinasyon eksikliği ve resmi materyallerin yetersizliği nedeniyle yaşadıkları güçlükleri kapsamaktadır. Katılımcılar, özellikle Destek Eğitim Programı’nın uygulama birliğinden yoksun olduğunu, Bakanlık tarafından yeterli bilgilendirme yapılmadığını ve etkinlik kitabının içerik açısından süreklilik taşımadığını belirtmiştir.

Ö1: “BİLSEM’ler arasında özellikle Destek Eğitim Programı kapsamında uygulama birliği bulunmaması öğretmenlerin planlama ve içerik seçimini zorlaştırmaktadır.”

Ö4: “Bilim ve Sanat Merkezlerinin nasıl bir yol izleyeceği, üstün yetenekli öğrenciler boyutunda nasıl çalışmalar yapılacağı konusunda yeterli açıklama ve bilgilendirme çalışmaları maalesef yapılmıyor.”

Ö3: “Etkinlik kitabında temalar arasında bir devamlılık yok... İngilizce öğretimi açısından kesinlikle etkinlik kitabının yetersiz kaldığını düşünüyorum.”

Tema 2: Heterojenlik ve Düzyey–Uyum Sorunları

Bu tema, öğretmenlerin sınıf içi heterojenlik, yaş farklılıkları ve dil yeterliği çeşitliliği nedeniyle içerik uyumu sağlamakta yaşadıkları zorlukları kapsamaktadır. Katılımcılar, öğrencilerin farklı yaş ve seviyelerde olması, müfredat yoğunluğu ve zaman kısıtı gibi unsurların öğretim sürecini güçleştirdiğini ifade etmiştir.

Ö1: “Sınıfların yaş ve seviye açısından heterojen olması... içeriklerin düzeyini belirlemeyi güçleştirmektedir.”

Ö2: “BİLSEM gibi kurumlarda öğrencilerin bilişsel yetenekleri yüksek olsa da İngilizce dil yeterlikleri oldukça farklılık gösterir.”

Ö6: “Öğrencilerin yaş ve gelişim özelliklerine uygun derinlemesine öğrenmeyi zorlaştırıyor.”

Ö9: “Zaman sınırı en büyük sorun olarak karşımıza çıkıyor. Gruplara ayrılan zaman dilimlerinin yeniden düzenlenmesi çözüm olabilir.”

Tema 3: İçerik Tasarımı (Derinlik–Genişlik ve Esneklik)

Bu tema, müfredatın içeriğinin derinlik ve genişlik açısından dengelenmesi, esnek yapıların oluşturulması ve disiplinlerarası yaklaşımların uygulanmasıyla ilgilidir. Katılımcılar, mevcut programın kimi konularda yüzeysel, kimi konularda ise aşırı yoğun olduğunu; ayrıca tematik, proje temelli ve öğrenci merkezli yapıların gerekliliğini vurgulamıştır.

Ö2: “Bazı konuların çok yüzeysel işlenmesi öğrencilerin merak duygusunu tatmin etmezken, bazı konuların yoğun olması ezberle dayalı bir öğrenmeye yol açabiliyor. Herkese aynı müfredat anlayışından vazgeçilmeli, esnek ve öğrenci merkezli bir yapı benimsenmelidir.”

Ö6: “Çerçeve programın çok geniş olması, öğrencilerin yaş ve gelişim özelliklerine uygun öğrenmeyi zorlaştırıyor.”

Ö7: “Yabancı dile yönelik öğrenme standartları getirilse, içeriği öğretmenler buna göre kendileri şekillendirebilir.”

Ö5: “Disiplinlerarası projeler ve öğrenci katılımlı içerik üretimi yöntemleri bu yükü hafifletebilir.”

Tema 4: Materyal ve Kaynak Yönetimi

Bu tema, materyal üretimi, kaynak erişimi ve kurumsal destek konularındaki yetersizlikleri içermektedir. Katılımcılar, yenilikçi materyal geliştirme yükünün öğretmenlerin omzunda olduğunu, açık kaynak havuzlarının oluşturulması ve Bakanlık destekli platformların sağlanmasının süreci kolaylaştıracağını belirtmiştir.

Ö3: “İngilizce ile ilgili profesyonel içerikleri kullanmak çok zaman alıyor. İngilizce kaynak sunan platformlara ücretli üye olmak bu sorunu çözebilir. Ya da Bakanlık bunu kendisi yapabilir.”

Ö5: “Öğrencilerin yüksek beklentileri öğretmenlerin sürekli yenilikçi materyaller üretmesini gerektiriyor.”

Ö5: “Öğretmenler arası işbirliği ve açık kaynaklı materyal havuzları oluşturulmalı.”

Tema 5: Öğrenci Motivasyonu ve İlgi

Bu tema, müfredatın öğrencilerin ilgi alanlarına ve motivasyonlarına etkisiyle ilgilidir. Katılımcılar, yüzeysellik veya aşırı yoğunluk gibi durumların motivasyonu düşürdüğünü, öğrencilerin ilgi alanlarına göre projelerle derinlemesine öğrenme sağlanması gerektiğini ve tekdüze ders yapılarının çeşitlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Ö2: “Bazı konuların çok yüzeysel işlenmesi öğrencilerin merak duygusunu tatmin etmezken, bazı konuların yoğun olması ezbere dayalı öğrenmeye yol açabiliyor. “Öğrencilerin bildiği konuların hızla geçilip ilgi alanlarına yönelik projeler yapılmalıdır.”

Ö8: “Özel yetenekli öğrenciler İngilizce derslerini tek bir disiplin olarak işlemekten sıkılıyorlar. İçeriklerin çeşitlendirilmesi gerekir.”

Tema 6: Değişim ve Standartlar

Bu tema, müfredatın sürekliliği ve öğretim standartlarının belirlenmesiyle ilgilidir. Katılımcılar, müfredatın sık değişmesinin sınırlayıcı bir unsur olduğunu, ancak belirli standartların getirilmesi hâlinde öğretmenlerin içeriği öğrencilerine göre şekillendirebileceğini belirtmiştir.

Ö7: “Müfredatın sık sık değişmek zorunda kalması, öğretmen açısından sınırlayıcı oluyor. Yabancı dile yönelik öğrenme standartları getirilirse, içeriği öğretmen kendi öğrencilerine göre şekillendirebilir.”

Tema 7: Diğer

Bu tema, bazı öğretmenlerin müfredat uygulamalarında belirgin bir güçlük gözlemlediklerini ifade etmeleriyle ilgilidir.

Ö10: “Herhangi bir güçlük gözlemlemedim.”

2-Üstün yetenekli öğrencilerle yürütülen İngilizce derslerinde öğretmen motivasyonu ve mesleki doyum açısından karşılaşılan güçlükler ve bu güçlüklerin aşılmasına yönelik çözüm önerilerine ilişkin bulgular

Tablo 3: BİLSEM İngilizce Derslerinde Öğretmen Motivasyonu ve Mesleki Doyumuna İlişkin Bulgular

Tema	Kategori	Kod	Katılımcılar
Öğrenci Tutumu ve Katılımı	Öğrenmeye direnç	Olumsuz deneyim/ön yargı nedeniyle derse direnç	Ö1
	Etkinliğe ilgisizlik	Hazırlanan çalışmalara düşük tepki	Ö3, Ö6
	Sürekli motive etme gereksinimi	Öğrencinin BİLSEM’e öncelik vermemesi	Ö4
İş Yüklü, Materyal ve Zaman	Çok yönlü iş yükü	Farklılaştırılmış içerik, danışmanlık ve yarışma hazırlıkları	Ö1
	Kaynak/donanım eksikliği	Materyal ve kurumsal destek yetersizliği	Ö7
	Çoklu görev baskısı	Proje–uygulama–müfredatı birlikte yürütme	Ö9
	Yüksek hazırlık baskısı	Sürekli yaratıcı içerik üretme gereği	Ö8
Mesleki Öz-Yeterlik ve Belirsizlik	Branş bazlı belirsizlik	Geri bildirim/rehberlik ihtiyacı	Ö2
	Yetebilme kaygısı	“Onlara yetebiliyor muyum?” ikilemi	Ö3
Mesleki Gelişim ve Destek Mekanizmaları (Öneriler)	Mentorluk/rehberlik	Bölgesel mentörlük ve izleme	Ö2
	Paylaşım havuzları ve akademik erişim	Ortak içerik havuzu, yazılım/dergi erişimi	Ö1
	Takdir ve ekip çalışması	Taltif, ekip içi destek, ortak proje	Ö7, Ö8, Ö9
Veli/Bağlam Etkileri	Beklenti yönetimi	Yanlış “deha” algısı ve davranış etkileri	Ö5
Kurumsal Konum ve Öğrenci Öncelikleri	Kurumsal rol algısı	Okul önceliği nedeniyle BİLSEM’in ikincil algılanması	Ö4
Olumlu Doyum Görüşü	Doyum algısı	Mesleki doyuma ulaşma	Ö10

Tablo 3 incelendiğinde, BİLSEM İngilizce derslerinde öğretmenlerin motivasyon ve mesleki doyumlarına ilişkin bulguların yedi ana tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar; (1) Öğrenci Tutumu ve Katılımı, (2) İş Yüklü, Materyal ve Zaman, (3) Mesleki Öz-Yeterlik ve Belirsizlik, (4) Mesleki Gelişim ve Destek Mekanizmaları (Öneriler), (5) Veli/Bağlam Etkileri, (6) Kurumsal Konum ve Öğrenci Öncelikleri ve (7) Olumlu Doyum Görüşü şeklindedir.

Tema 1: Öğrenci Tutumu ve Katılımı

Bu tema, öğretmenlerin motivasyonunu etkileyen öğrenci davranışları ve derse katılım düzeyiyle ilişkilidir. Öğrencilerin olumsuz deneyim veya ön yargılar nedeniyle öğrenmeye direnç göstermeleri, hazırlanan etkinliklere düşük tepki vermeleri ve derslere öncelik tanınamaları bu kapsamda ele alınmıştır.

Ö1: “Bazı gruplarda... öğrenmeye karşı dirençli tutum... Bilsem’deki derslere yönelik tutumlarını da olumsuz etkileyebilmektedir.”

Ö4: “Öğrenciler... Bilsem’de sorumluluklarını yerine getirirse de olur getirmese de olur gibi bir bakış açısına sahip olabiliyor... Öğrencinin sürekli motive edilmesi gerekiyor.”

Ö6: “Hazırlıkların öğrenci tarafından kabul görmemesi... tatmin edici geri bildirimler alınamaması.”

Tema 2: İş Yükü, Materyal ve Zaman

Bu tema, öğretmenlerin görev tanımı dışındaki çok yönlü sorumluluklar, materyal eksiklikleri ve zaman baskısıyla ilgili zorluklarını kapsamaktadır. Farklı yaş ve seviyelere uygun içerik üretimi, proje danışmanlığı, materyal desteği yetersizliği ve sürekli yaratıcı üretim beklentisi öne çıkan unsurlardır.

Ö1: “Farklı yaş ve seviyelere zenginleştirilmiş içerikler hazırlamak... proje danışmanlığı süreçlerini yürütmek... bu yükü artıran unsurlardır.”

Ö7: “Zorluk, çoğunlukla kurumsal destek eksikliğinden ve materyal yetersizliğinden kaynaklanıyor.”

Ö9: “Proje üretmek, onları uygulamak ve aynı zamanda farklı ve özgün bir müfredatı bir arada yürütmek zaman zaman zorlayıcı olabilir.”

Ö8: “Yüksek hazırlık ve yaratıcılık gerektirdiği için... zamanla motivasyon kaybı ve mesleki tükenmişlik yaşanabilir.”

Tema 3: Mesleki Öz-Yeterlik ve Belirsizlik

Bu tema, öğretmenlerin mesleki yeterliliklerine ilişkin yaşadıkları tereddütler ve branş bazlı belirsizlikleri içermektedir. Katılımcılar, uygulamalarında doğru yöntemleri kullanıp kullanmadıkları konusunda kararsızlık yaşadıklarını ve öğrencilerine yetebilme kaygısı taşıdıklarını belirtmiştir.

Ö2: “Branş bazında ‘Acaba ben doğru mu yapıyorum?’ ... şüpheler öğretmen motivasyonu ve mesleki doyumu olumsuz etkileyebiliyor.”

Ö3: “Kendi kendine ‘Acaba onlara yetebiliyor muyum?’ diye sorması kadar doğal bir şey yok... ‘Benim çabam gerçekten bir fark yaratıyor mu?’ diye düşündürüyor.”

Tema 4: Mesleki Gelişim ve Destek Mekanizmaları

Bu tema, öğretmenlerin mesleki doyumlarını artırmaya yönelik önerilerini kapsamaktadır. Katılımcılar mentorluk uygulamaları, ortak içerik paylaşımı ve akademik kaynak erişimi gibi destek mekanizmalarının güçlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca takdir sistemleri, ekip çalışmaları ve hizmet içi eğitimlerin önemine vurgu yapılmıştır.

Ö1: “Ortak etkinlik havuzlarının oluşturulması... nitelikli dergilere abonelik imkânı.”

Ö2: “Ayda bir okulları ziyaret eden branş mentörü... geri bildirimler olarak rehberlik çalışmaları... bölge bazında uygulanabilir.”

Ö8: “Takdir ve destek mekanizmaları güçlendirilmeli; meslektaş ağları kurulmalı; hizmet içi eğitimler artırılmalı.”

Ö9: “Özgür çalışma ortamı... ödüllendirmeler mesleki doyumu artırır.”

Tema 5: Velî/Bağlam Etkileri

Bu tema, velîlerin “özel yeteneklilik” kavramına ilişkin algılarının öğretmen motivasyonuna dolaylı etkilerini içermektedir. Katılımcılar, bazı velîlerin çocuklarını “deha” olarak nitelendirmesi nedeniyle öğrencilerin davranış problemleri sergileyebildiğini belirtmiştir.

Ö5: “Velîler ve bazen öğretmenler ‘özel yetenekli’ olmayı deha olmakla eşdeğer gördüklerinde... çocuk, ders içinde çeşitli davranış problemleri göstermeye başlıyor.”

Tema 6: Kurumsal Konum ve Öğrenci Öncelikleri

Bu tema, öğrencilerin BİLSEM’e yönelik tutumlarının kurumsal konum algısı ile ilişkisini ele almaktadır. Öğrencilerin akademik önceliklerini okul derslerine vermesi, BİLSEM çalışmalarının ikincil görülmesine neden olmaktadır.

Ö4: “Okulu, ödevleri, sınavları var ve onlara öncelik veriyor... Bilsem’de sorumluluklarını yerine getirirse de olur getirmese de olur.”

Tema 7: Olumlu Doyum Görüşü

Bu tema, bazı öğretmenlerin genel olarak mesleki doyuma ulaştıklarını belirtmeleriyle ilgilidir.

Ö10: “Mesleki doyuma ulaşıldığını düşünüyorum.”

3-Üstün yetenekli öğrencilerle yürütülen İngilizce derslerinde öğrenci profili ve bireysel farklılıklar açısından karşılaşılan güçlükler ve bu güçlüklerin aşılmasına yönelik çözüm önerilerine ilişkin bulgular.

Tablo 4: BİLSEM İngilizce Derslerinde Öğrenci Profili ve Bireysel Farklılıklar Bağlamında Karşılaşılan Güçlükler ve Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular

Tema	Kategori	Kod	Katılımcılar
Seviye/ Hazırbulunuşluk Heterojenliği	Aynı sınıfta farklı dil düzeyleri	Geniş seviye farkı; tek etkinliklerle herkese yetememe	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10
	Seviye temelli gereksinimi	Gruplama/altyapı ihtiyacı, çoklu düzey materyal	Ö1, Ö7, Ö9, Ö10
İlgi ve Öğrenme Stili Çeşitliliği	Özel durumlar	“İki kere farklı/özel” öğrenciler için birebir düzenleme	Ö3
	İlgi alanı farkları	Tema/konu tercihlerinin çeşitliliği	Ö1, Ö9
Okul/SES ve Teknoloji Kaynaklı Ayrışma	Öğrenme stilleri	Analitik-yaratıcı-sosyal farklılıkları	Ö5
	Okul türü farklılığı	Devlet-özel okul kaynaklı ayrışmalar	Ö3, Ö10
Planlama ve İzleme	SES ve teknoloji	Düşük gelir/teknoloji yoksunluğu etkisi	Ö4
	Uyum/yerleştirme	Kursla gelenlerin uyum güçlüğü	Ö4
Farklılaştırılmış Öğretim ve Esnek Tasarım (Öneriler)	İhtiyaç analizi	Düzenli gözlem ve veriye dayalı planlama	Ö1
	Görev/ürün/süreç farklılaştırma	Düzeye/ilgiye göre farklı görev ve ürün	Ö2, Ö5, Ö9
	Öğrenci seçimi ve proje temelli yaklaşım	Seçim hakkı, PBL ve dijital araçlar	Ö2, Ö5
	Rehberlik-veli işbirliği	Birebir plan/çözüm haritası	Ö3, Ö8
	Bireyselleştirilmiş plan	Bireyselleştirilmiş eğitim planları (BEP benzeri)	Ö6

Tablo 4 incelendiğinde, özel yetenekli öğrencilerle yürütülen İngilizce derslerinde öğrenci profili ve bireysel farklılıklar bağlamında karşılaşılan güçlüklerin beş ana tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar; (1) Seviye/Hazırbulunuşluk Heterojenliği, (2) İlgi ve Öğrenme Stili Çeşitliliği, (3) Okul/SES ve Teknoloji Kaynaklı Ayrışma, (4) Planlama ve İzleme ve (5) Farklılaştırılmış Öğretim ve Esnek Tasarım olarak belirlenmiştir.

Tema 1: Seviye/Hazırbulunuşluk Heterojenliği

Bu tema, öğrenciler arasındaki dil yeterliği, hazırbulunuşluk düzeyi ve öğrenme temposundaki farklılıkları içermektedir. Katılımcılar, aynı sınıf içerisinde dil yeterlik seviyelerinin geniş bir yelpazede yer almasının öğretim sürecini zorlaştırdığını belirtmişlerdir. Ayrıca, seviye temelli yapı oluşturma ihtiyacı ve bazı öğrencilerin “iki kere özel/farklı” özellikleri bireysel planlamayı gerekli kılmaktadır.

Ö1: “Aynı sınıf içerisinde İngilizce yeterlik seviyesi açısından oldukça farklı düzeylerde öğrenciler bir arada bulunabilmektedir.”

Ö9: “İlgi, öğrenme hızı ve dil seviyesi açısından büyük farklılıklar olabilir.”

Ö10: “Özel ve devlet okullarındaki öğrencilerin bireysel İngilizce düzeyleri farklılıkları var.”

Ö3: “Bazı gruplarda ‘iki kere özel/farklı’... Bu öğrencilerin... öğretmen kurul kararı / rehberlik-veli işbirliği ile birebir alınması gerekiyor.”

Tema 2: İlgi ve Öğrenme Stili Çeşitliliği

Bu tema, öğrencilerin bireysel ilgi alanları ve öğrenme stillerindeki farklılıklardan kaynaklanan güçlükleri kapsamaktadır. Katılımcılar, öğrencilerin bazı konulara daha fazla ilgi gösterdiğini, bazılarının ise farklı temalardan motive olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, öğrencilerin öğrenme stillerinin analitik, yaratıcı veya sosyal yönelimlere göre değişiklik göstermesi öğretim planlamasında çeşitliliği gerekli kılmaktadır.

Ö1: “Bazı öğrenciler insan vücudu... bazıları coğrafya ya da ülkeler üzerine çalışmaktan keyif alabilmektedir.”

Ö9: “İlgi... açısından büyük farklılıklar olabilir.”

Ö5: “Kimisi analitik, kimisi yaratıcı, kimisi sosyal öğrenmeye yatkın.”

Tema 3: Okul/SES ve Teknoloji Kaynaklı Ayrışma

Bu tema, öğrencilerin geldikleri okul türü, sosyo-ekonomik düzey ve teknolojiye erişim imkânlarındaki farklılıklardan doğan zorlukları içermektedir. Katılımcılar, devlet ve özel okul öğrencilerinin aynı sınıfta yer almasının öğrenme temposunu olumsuz etkilediğini; düşük gelirli veya dijital becerileri sınırlı öğrencilerin

teknolojik etkinliklerde zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, özel ders olarak BİLSEM'e giren öğrencilerin uyum sürecinde güçlük yaşadıkları da belirtilmiştir.

Ö3: “Devlet okullarından ve özel okullardan gelen öğrencilerin aynı grupta olması... dersi işlemek gerçekten çok zor oluyordu.”

Ö4: “Dezavantajlı okullardan gelen öğrenciler... dijital beceriler gerektiren etkinliklerde güçlükler yaşıyorum.”

Tema 4: Planlama ve İzleme

Bu tema, öğretmenlerin öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla sistematik gözlem ve analiz yapma gereksinimine odaklanmaktadır. Katılımcılar, öğrenci profillerinin çeşitliliği nedeniyle öğretim sürecinin veriye dayalı olarak planlanmasının önemine vurgu yapmıştır.

Ö1: “Öğrencilerin ilgi alanlarını daha iyi anlamak için düzenli gözlem ve ihtiyaç analizi yapmak.”

Tema 5: Farklılaştırılmış Öğretim ve Esnek Tasarım (Öneriler)

Bu tema, katılımcıların çözüm önerilerini içermekte olup öğretim sürecinde farklılaştırma, proje temelli yaklaşımlar, rehberlik–veli işbirliği ve bireyselleştirilmiş planların uygulanması gerekliliğini kapsamaktadır. Öğretmenler, öğrencilerin düzey ve ilgilerine göre farklı görevler verilmesi, dijital araçların kullanımı ve bireyselleştirilmiş eğitim planlarının geliştirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Ö5: “Ürün, süreç ve içerik bazında esneklik sağlanmalıdır. Dijital araçlar ve proje temelli öğrenme bu noktada faydalıdır.”

Ö6: “Bireyselleştirilmiş eğitim planları ile bu sorunun üstesinden gelinebilir.”

Ö9: “Farklılaştırılmış öğretim... bireysel hedeflerle her öğrencinin potansiyeline uygun destek.”

TARTIŞMA ve YORUMLAR

1-Üstün yetenekli öğrencilerle yürütülen İngilizce derslerinde müfredat boyutunda karşılaşılan güçlükler ve bu güçlüklerin aşılmasına yönelik çözüm önerilerine ilişkin yorumlar.

Tema 1: Müfredat Tutarlılığı ve Uygulama Birliği

Bu tema, öğretmenlerin BİLSEM’ler arası program uygulama farklılıkları, koordinasyon eksikliği ve resmî materyallerin yetersizliği nedeniyle yaşadıkları güçlükleri kapsamaktadır. Katılımcılar, özellikle Destek Eğitim Programı’nın uygulama birliğinden yoksun olduğunu, Bakanlık tarafından yeterli bilgilendirme yapılmadığını ve etkinlik kitabının içerik açısından süreklilik taşımadığını belirtmiştir. Bu durum, Palabıyık ve Oral (2022)’ın öğretmenlerin programın öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygun olmaması ve materyal eksikliği nedeniyle zorlandıklarını belirttikleri bulgularla paralellik göstermektedir. Benzer biçimde Höl ve Acar (2023) çalışmalarında, İngilizce öğretmenlerinin özel yeteneklilerin eğitiminde belirli bir eğitim programının olmayışını, materyal ve teknolojik donanım eksikliğini temel sorunlar arasında gördüklerini ifade etmiştir.

Ayrıca Tekin Özel (2011), öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşımı bilseler de uygulamada bu yaklaşımı sürdürebilecek bir müfredat standardına sahip olmadıklarını; bunun öğretmen özerkliğini artırmak yerine uygulamada belirsizlik yarattığını ortaya koymuştur. Benzer biçimde Yılmaz ve Emir (2024) de BİLSEM öğretmenlerinin farklı merkezlerde farklı müfredat anlayışlarıyla ilerlediklerini, bu durumun öğrenciler arası fırsat eşitsizliğini artırdığını belirtmiştir.

Tema 2: Heterojenlik ve Düzey–Uyum Sorunları

Bu tema, öğretmenlerin sınıf içi heterojenlik, yaş farklılıkları ve dil yeterliği çeşitliliği nedeniyle içerik uyumu sağlamakta yaşadıkları zorlukları kapsamaktadır. Katılımcılar, öğrencilerin farklı yaş ve seviyelerde olması, müfredat yoğunluğu ve zaman kısıtı gibi unsurların öğretim sürecini güçleştirdiğini ifade etmiştir. Höl ve Acar (2023), üstün yeteneklilerin eğitiminde öğrenciler arasındaki hazırbulunuşluk farklarının, materyal yetersizliklerinin ve belirli bir müfredat eksikliğinin öğretim sürecini olumsuz etkilediğini bildirmiştir. Yılmaz ve Emir (2024) ise BİLSEM öğretmenlerinin benzer biçimde “öğrenciler arası dil seviyesi farklılıkları” ve “motivasyon eksikliği” yaşadıklarını belirtmiştir. Ayrıca Demir Ayaz ve ark. (2019), BİLSEM dışı okullarda görev yapan öğretmenler üzerinde yaptıkları çalışmada da materyal yetersizliğini yabancı dil öğretiminin önemli bir engeli olarak tespit etmiştir.

Bu bulgular, Kozikoğlu ve Arkalı (2024)'nın erken yaşta İngilizce öğretimi üzerine yaptığı araştırmadaki sonuçlarla da uyumludur. Araştırmada, öğretmenlerin öğrencilerin bilişsel hazırbulunuşluk farkları nedeniyle içerik planlamasında zorluk yaşadıkları ve bu durumun müfredatın etkinliğini azalttığı belirtilmiştir.

Tema 3: İçerik Tasarımı (Derinlik–Genişlik ve Esneklik)

Bu tema, müfredatın içeriğinin derinlik ve genişlik açısından dengelenmesi, esnek yapıların oluşturulması ve disiplinlerarası yaklaşımların uygulanmasıyla ilgilidir. Katılımcılar, mevcut programın kimi konularda yüzeysel, kimi konularda ise aşırı yoğun olduğunu; ayrıca tematik, proje temelli ve öğrenci merkezli yapıların gerekliliğini vurgulamıştır.

Yılmaz ve Emir (2024), BİLSEM’de görev yapan İngilizce öğretmenlerinin içeriği öğrencinin ilgi ve yetenek düzeyine göre özelleştirme gerekliliğini vurguladıklarını, fakat sistemin buna yeterince izin vermediğini belirtmiştir. Benzer biçimde Tekin Özel (2011), öğretmenlerin proje tabanlı, görev temelli ve beyin temelli öğrenme etkinliklerinde zorlandıklarını, bunun nedenini müfredatın esnek olmamasına bağladıklarını ifade etmiştir. Palabıyık ve Oral (2022) ise yabancı dil programlarının iletişimsel beceriler odaklı güncellenmesi gerektiğini, mevcut içeriklerin öğrencinin bilişsel düzeyine uygun olmadığını tespit etmiştir.

Tema 4: Materyal ve Kaynak Yönetimi

Bu tema, materyal üretimi, kaynak erişimi ve kurumsal destek konularındaki yetersizlikleri içermektedir. Katılımcılar, yenilikçi materyal geliştirme yükünün öğretmenlerin omzunda olduğunu, çözüm olarak da açık kaynak havuzlarının oluşturulması ve Bakanlık destekli platformların sağlanmasının süreci kolaylaştıracağını belirtmiştir. Tunç ve Kozikoğlu (2022) tarafından yapılan araştırmada, ders kitaplarının görsel ve işitsel destek açısından yetersiz olduğu, dil laboratuvarı gibi ortam eksikliklerinin öğretimi olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Benzer biçimde Dinçer ve Saracaloğlu (2018), öğretmenlerin müfredat programı ve materyallerin yetersizliğini yabancı dil öğretiminde temel engellerden biri olarak gördüklerini ifade etmiştir.

Bu bulgular, Yılmaz ve Emir (2024) çalışmasında öğretmenlerin materyal üretme yükünün “profesyonel destek eksikliği” ile birleştğinde öğretim verimini düşürdüğü sonucuyla da örtüşmektedir.

Tema 5: Öğrenci Motivasyonu ve İlgi

Bu tema, müfredatın öğrencilerin ilgi alanlarına ve motivasyonlarına etkisiyle ilgilidir. Katılımcılar, yüzeysellik veya aşırı yoğunluk gibi durumların motivasyonu düşürdüğünü, öğrencilerin ilgi alanlarına göre projelerle derinlemesine öğrenme sağlanması gerektiğini ve tekdüze ders yapılarının çeşitlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Kozikoğlu ve Arkalı (2024) çalışmasında, öğrencilerin ders dışında dili kullanamadıkları için motivasyon kaybı yaşadıkları, bu durumun ilgi merkezli öğretim uygulamalarının önemini artırdığı belirtilmiştir. Yılmaz ve Emir (2024) de öğrencilerin tanıdık konularda hızlı ilerlediklerini, ancak yeni konularda ilgi kaybı yaşadıklarını gözlemlemiştir.

Bu bulgular, Renzulli’nin (2002) Üç Halka Modeli’nde belirtilen “göreve adanmışlık” ve “yaratıcılık” unsurlarının özel yetenekli öğrencilerin yabancı dil öğrenme süreçlerinde motivasyonel faktör olarak değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Tema 6: Değişim ve Standartlar

Bu tema, müfredatın sürekliliği ve öğretim standartlarının belirlenmesiyle ilgilidir. Katılımcılar, müfredatın sık değişmesinin öğretim istikrarını bozduğunu, bu nedenle planlama süreçlerinin sekteye uğradığını belirtmiştir. Bununla birlikte, belirli standartların getirilmesi hâlinde öğretmenlerin içeriği öğrencilerine göre şekillendirebileceğini ifade etmişlerdir. Tekin Özel (2011), öğretmenlerin program yeniliklerine dair yeterli bilgilendirme ve hizmet içi eğitim desteğinden yoksun olduklarında uygulamada direnç geliştirdiklerini vurgulamıştır. Benzer biçimde Palabıyık ve Oral (2022), müfredatın sıklıkla değişmesinin öğretmenlerin planlama ve ölçme süreçlerini olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

Bu bağlamda, esnek ama yönlendirici bir çerçeve programın hem müfredat istikrarını hem de öğretmen özerkliğini destekleyebileceği sonucuna varılabilir.

Genel Değerlendirme

Genel olarak bulgular, BİLSEM’de görev yapan İngilizce öğretmenlerinin müfredat uygulamalarında karşılaştıkları güçlüklerin, klasik yabancı dil öğretimi sorunlarının özel yetenekli öğrenci profiliyle birleşerek daha karmaşık bir hâl aldığını göstermektedir.

✓ Program düzeyinde, standart eksikliği ve iletişim yetersizliği uygulama birliğini engellemektedir.

- ✓ Öğrenci düzeyinde, heterojenlik ve motivasyon farklılıkları, farklılaştırılmış öğretim ihtiyacını artırmaktadır.
- ✓ İçerik ve materyal düzeyinde, derinleşme gereksinimi ve öğretmen yükü, kurumsal destek eksikliğiyle birleştiğinde öğretimsel verimi azaltmaktadır.

BİLSEM’lerde yabancı dil öğretiminin niteliğini artırmak için esnek, modüler ve disiplinlerarası temelli bir müfredat modeli geliştirilmesi; bu modelin hem öğretmen özerkliğini koruyacak hem de ulusal düzeyde koordinasyonu sağlayacak şekilde yapılandırılması önerilmektedir.

2-Üstün yetenekli öğrencilerle yürütülen İngilizce derslerinde öğretmen motivasyonu ve mesleki doyum açısından karşılaşılan güçlükler ve bu güçlüklerin aşılmasına yönelik çözüm önerilerine ilişkin yorumlar

BİLSEM İngilizce öğretmenlerinin motivasyon ve mesleki doyum düzeylerine ilişkin bulgular, öğretmenlerin hem bireysel hem de örgütsel faktörlerden etkilendiğini göstermektedir. Tablo 3’teki yedi tema (öğrenci tutumu, iş yükü, öz-yeterlik, mesleki destek, veli/bğlam etkisi, kurumsal konum ve olumlu doyum) birbirini tamamlayan bir bütünlük içinde ele alınmıştır. Bulgular, literatürde yer alan benzer araştırma sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir.

Tema 1: Öğrenci Tutumu ve Katılımı

Öğrencilerin İngilizce dersine karşı tutumları ve katılım düzeyleri, öğretmen motivasyonu üzerinde doğrudan belirleyici bir etkiye sahiptir. BİLSEM öğrencilerinin önceki öğrenme deneyimleri, beklenti düzeyleri ve “özel yetenekli” kimliklerinden kaynaklanan ön yargılar, öğrenmeye direnç ve derse düşük katılım gibi davranışlarla sonuçlanabilmektedir. Bu durum öğretmenlerin mesleki doyumunu zayıflatmakta ve öğrenme ortamının etkililiğini sınırlamaktadır.

Benzer biçimde Çelebi ve Yıldız Narinalp (2020), Türkiye genelinde yaptıkları çalışmada öğretmenlerin öğrencilerde gözlemledikleri motivasyon düşüklüğü ve etkinliklere sınırlı katılım sorunlarının öğretme isteğini azalttığını belirtmiştir. Kozikoğlu ve Arkalı (2024) da erken yaş gruplarında öğrencilerin dil farkındalığı eksikliği ve dikkat dağınıklığı nedeniyle öğrenmeye karşı direnç geliştirdiklerini, bunun öğretmenlerin sınıf içi motivasyonunu olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Bu sonuçlar, mevcut çalışmadaki öğretmen ifadeleriyle örtüşmekte ve öğrenci tutumunun öğretmen motivasyonunun merkezinde yer aldığını göstermektedir.

Tema 2: İş Yükü, Materyal ve Zaman

Öğretmenlerin motivasyonlarını düşüren önemli bir unsur da aşırı iş yükü, materyal eksikliği ve zaman baskısıdır. Farklı yaş ve düzeylerdeki öğrencilere uygun içerik hazırlamak, proje danışmanlığı yürütmek ve yarışmalara hazırlık yapmak gibi çoklu sorumluluklar öğretmenlerin iş yükünü artırmaktadır.

Kozikoğlu (2014) öğretmenlerin, sınıf içi yoğun görev dağılımı ve yetersiz kaynaklar nedeniyle mesleki doyumlarının azaldığını belirtmiştir. Ağca (2012) ise ölçme-değerlendirme süreçlerinde iletişimsel becerilerin göz ardı edilmesinin öğretmenlerde içerik-amaç uyumsuzluğu algısı yarattığını vurgulamıştır. Benzer biçimde Çelebi ve Yıldız Narinalp (2020), öğretmenlerin “program hedefleri ile ders araçlarının örtüşmemesi” nedeniyle zorlandıklarını ifade etmiştir.

Özdemir (2021) tezinde de öğretmenlerin “ders materyallerinin yetersizliği” ve “yönetmelik destek eksikliği” nedeniyle mesleki doyumlarının azaldığı belirtilmiştir. Bu bulgular, BİLSEM öğretmenlerinin sürekli materyal üretmek zorunda kalmalarının motivasyon kaybına neden olduğu sonucunu desteklemektedir.

Tema 3: Mesleki Öz-Yeterlik ve Belirsizlik

Öğretmenlerin öz-yeterlik algısı, mesleki doyumun en güçlü belirleyicilerindendir. BİLSEM öğretmenleri, özellikle farklı yaş ve düzey gruplarına aynı anda hitap etmenin zorluğu nedeniyle “yeterli olabiliyor muyum?” kaygısı taşıdıklarını ifade etmiştir.

Zerrin Özdemir (2021), öğretmenlerin İngilizce programlarının uygulama rehberliği sağlamaması nedeniyle yönetsel belirsizlik yaşadıklarını, bu durumun mesleki özgüveni olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Benzer şekilde Tekin Özel (2011), öğretmenlerin programda net bir yönlendirme görememeleri sebebiyle sınıf içi uygulamalarda kararsızlık yaşadıklarını saptamıştır. Bu sonuçlar, mevcut çalışmadaki öz-yeterlik temasıyla birebir örtüşmektedir.

Dolayısıyla, öğretmenlerin kendi yeterliklerine ilişkin algıları belirsizlikle zedelendiğinde hem motivasyon hem de doyum düzeyinde düşüş yaşanmaktadır.

Tema 4: Mesleki Gelişim ve Destek Mekanizmaları

Bulgular, öğretmenlerin mesleki doyumlarını artırmak için güçlü bir örgütsel destek ve mesleki paylaşım ağına ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Katılımcılar, mentorluk uygulamaları, ortak içerik havuzları ve takdir sistemlerinin geliştirilmesini önermiştir.

Zerrin Özdemir (2021) çalışmasında, öğretmenlerin iş doyumlarını artıran en önemli etkenlerin karar süreçlerine katılım, yönetsel destek ve adil görev dağılımı olduğunu belirtmiştir. Bu bulgu, Açıkgöz'ün (1994) "etkili öğrenme ve öğretme" yaklaşımıyla da örtüşmektedir; çünkü öğretmen motivasyonunun sürdürülmesi, yalnızca bireysel çabayla değil, örgütsel ortamın kalitesiyle ilişkilidir. Eren (1989) ve Alıç (1996) de yönetsel destek ve pozitif okul ikliminin öğretmen bağlılığını güçlendirdiğini vurgulamıştır.

Dolayısıyla, BİLSEM kurumlarında öğretmen doyumunu güçlendirmek için yönetsel takdir, iş birliği kültürü ve akademik paylaşım ağlarının kurumsal düzeyde geliştirilmesi önerilmektedir.

Tema 5: Veli/Bağlam Etkileri

Velilerin sosyoekonomik düzeyleri, okul-aile iş birliği ve öğrencilerin ev ortamındaki destek düzeyi, öğretmen motivasyonu üzerinde dolaylı etkiler yaratmaktadır.

Tekin Özel (2011) çalışmasında ise, velilerin dil öğrenimindeki katkısının sınırlı olmasının öğretim sürecini güçleştirdiği ifade edilmiştir. Bu bulgular, BİLSEM'deki veli-öğretmen etkileşiminin motivasyonel boyutunu açıklamakta ve öğretmen doyumunun yalnızca kurumsal değil, toplumsal etmenlerle de ilişkili olduğunu göstermektedir.

Tema 6: Kurumsal Konum ve Öğrenci Öncelikleri

BİLSEM kurumlarının genel eğitim sistemi içindeki konumu ve öğrencilerin bu kurumlara yönelik algısı, öğretmen motivasyonu üzerinde dolaylı etkiler yaratmaktadır. Bulgular, öğrencilerin akademik önceliklerini okul derslerine vermeleri nedeniyle BİLSEM çalışmalarının ikinci planda kaldığını göstermektedir.

Gök Çatal (2015), İngilizce öğretiminde sınav odaklı yapının öğretmen motivasyonunu düşürdüğünü; Kızıldağ (2009) ise sınav merkezli sistemin öğretmenlerin yenilikçi uygulamalara yönelme isteğini azalttığını belirtmiştir. Durmuşçelebi, Bozgeyikli ve Çetinkaya (2018) da benzer biçimde sınav sisteminin öğretmenleri "test hazırlayıcı" konumuna ittiğini, yaratıcılığı sınırladığını vurgulamıştır. Cheng (2004), Çin'deki öğretmenler üzerinde yaptığı araştırmada sınav baskısının öğretim sürecini mekanikleştirdiğini göstermiştir.

Bu bağlamda, kurumsal politikaların öğretmenlere daha fazla özerklik ve yaratıcı alan tanıyacak biçimde yeniden yapılandırılması gerekmektedir.

Tema 7: Olumlu Doyum Görüşü

Her ne kadar öğretmenler çeşitli zorluklar yaşasa da bir kısmı, öğrencilerinin gelişimine tanıklık etmenin ve özgün içerikler üretebilmenin kendileri için güçlü bir tatmin kaynağı olduğunu ifade etmiştir.

Zerrin Özdemir (2021) çalışmasında öğretmenlerin büyük bir bölümünün mesleğinden memnun olduğunu ve öğrenmeye açıklığın içsel bir motivasyon unsuru olduğunu belirtmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin tükenmişlik yaşamalarına rağmen idealist yönleri sayesinde içsel doyumlarını koruduklarını göstermektedir.

Tüm temalar birlikte değerlendirildiğinde, BİLSEM İngilizce öğretmenlerinin motivasyon ve mesleki doyum düzeylerinin; öğrenci tutumu, iş yükü, kurumsal destek, öz-yeterlik ve sosyoekonomik bağlam gibi çoklu değişkenlerin etkileşimiyle şekillendiği anlaşılmaktadır. Bulgular, öğretmen motivasyonunun yalnızca bireysel değil, aynı zamanda örgütsel ve toplumsal dinamiklerle yakından ilişkili olduğunu göstermektedir.

3-Üstün yetenekli öğrencilerle yürütülen İngilizce derslerinde öğrenci profili ve bireysel farklılıklar açısından karşılaşılan güçlükler ve bu güçlüklerin aşılmasına yönelik çözüm önerilerine ilişkin yorumlar

Tema 1: Seviye / Hazırbulunuşluk Heterojenliği

Bulgular, aynı sınıfta farklı dil düzeylerine sahip öğrencilerin bulunmasının öğretim sürecinde en önemli güçlüklerden biri olduğunu göstermektedir. Öğretmenler, geniş seviye farklılıklarının tek bir etkinlikte tüm öğrencilere ulaşmayı zorlaştırdığını ve bu durumun hem planlama hem de ölçme-değerlendirme aşamalarında dengesizlik yarattığını belirtmiştir.

Benzer biçimde Kozikoğlu ve Arkalı (2024), erken yaş İngilizce öğretiminde öğrenci seviye farklılıklarının öğretim materyallerinin yeterliliğini doğrudan etkilediğini ve öğretmenlerin "herkes için tek yöntem" anlayışını sürdüremediklerini ortaya koymuştur. Çelebi ve Yıldız Narinalp (2020) da İngilizce öğretmenlerinin "farklı düzeydeki öğrencilerle aynı sınıfta çalışma zorunluluğunun motivasyonu düşürdüğünü" belirtmiştir.

Ayrıca, BİLSEM ortamında yer alan “iki kere özel/farklı” öğrencilerin (hem üstün hem farklı öğrenme profiline sahip olanlar) bireysel düzenleme gerektirmesi, bu heterojenliği daha karmaşık hale getirmektedir. Yılmaz ve Emir (2024), özel yetenekli öğrencilerle yapılan yabancı dil öğretiminde hazırbulunuşluk farklarının öğretmenin planlama yükünü artırdığını ifade etmiştir. Bu bağlamda seviye temelli gruplama ve çoklu düzey materyal kullanımına dayalı yapıların oluşturulması öğretim verimliliğini artırabilir.

Tema 2: İlgi ve Öğrenme Stili Çeşitliliği

Öğrencilerin ilgi alanları ve öğrenme stilleri arasındaki farklar, BİLSEM öğretmenleri için bir diğer önemli zorluk alanıdır. Katılımcılar, öğrencilerin farklı temalara (örneğin coğrafya, insan vücudu, sanat) yönelme eğiliminde olduklarını, bunun da dersin içeriğini kişiselleştirmeyi gerektirdiğini belirtmiştir.

Çelebi ve Yıldız Narinalp (2020), öğrencilerin ilgilerinin derse katılım üzerinde belirleyici olduğunu ve tekdüze müfredatların ilgiyi azalttığını vurgulamıştır. Benzer biçimde Kozikoğlu ve Arkalı (2024), öğretmenlerin farklı öğrenme stillerine (analitik, yaratıcı, sosyal) uygun etkinlik tasarlama zorunluluğu nedeniyle öğretim planlamasında çeşitliliğe yöneldiğini saptamıştır.

Bu bulgular, özel yetenekli öğrencilerin bireysel farklılıklarının yalnızca bilişsel değil, motivasyonel ve duyuşsal boyutlarda da çeşitlilik gösterdiğini, bu nedenle öğrenme sürecinde ilgi temelli yaklaşımın önem kazandığını göstermektedir.

Tema 3: Okul / SES ve Teknoloji Kaynaklı Ayırışma

Katılımcılar, öğrencilerin geldikleri okul türü (devlet veya özel), sosyoekonomik düzey ve teknolojiye erişim imkânlarının öğrenme sürecinde önemli farklar yarattığını belirtmiştir. Bu durum, özellikle dijital araç kullanımını içeren etkinliklerde eşitsizliklere neden olmaktadır.

Tekin Özel (2011), öğretmenlerin programın uygulanmasında altyapı ve donanım yetersizliklerinden kaynaklanan sorunlarla karşılaştıklarını, bu durumun öğrenciler arasında performans farklılıklarını derinleştirdiğini ifade etmiştir. Palabıyık ve Oral (2022) de benzer biçimde dil laboratuvarı, materyal ve teknik donanım eksikliklerinin öğretmen verimini düşürdüğünü belirtmiştir.

Yılmaz ve Emir (2024) ise öğrencilerin teknolojik imkânlar ve okul kaynakları açısından eşit olmayan koşullarda bulunmasının, proje temelli ve dijital araç kullanımına dayalı öğrenmeyi sınırladığını ortaya koymuştur. Dolayısıyla, okul türü ve SES temelli ayırışmaların giderilmesi için eşit erişim politikaları ve dijital destek sistemlerinin güçlendirilmesi önerilmektedir.

Tema 4: Planlama ve İzleme

Planlama ve izleme, heterojen öğrenci yapısına sahip sınıflarda öğretim sürecinin niteliğini belirleyen kritik bir boyuttur. Katılımcılar, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının düzenli gözlem ve veriye dayalı planlama ile belirlenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Zerrin Özdemir (2021), öğretmenlerin öğrencilerini yeterince tanımadan yürüttükleri öğretim süreçlerinin mesleki doyumlarını olumsuz etkilediğini; buna karşın sistematik geri bildirim ve planlamanın motivasyonu artırdığını belirtmiştir. Yılmaz ve Emir (2024) de öğrenci profiline dayalı veri temelli planlamanın, öğretmenin hem özyeterliliğini hem de süreç yönetim becerisini geliştirdiğini ifade etmiştir.

Bu bağlamda, BİLSEM öğretmenlerinin bireysel gözlem formları, öğrenme analitiği araçları ve öğrenci profillemeye sistemlerinden yararlanarak planlamayı sürekli güncellemeleri önerilmektedir.

Tema 5: Farklılaştırılmış Öğretim ve Esnek Tasarım (Öneriler)

Katılımcılar, çözüm önerileri arasında öğrenci düzeyine ve ilgisine göre farklılaştırılmış öğretim, proje temelli öğrenme (PBL) ve dijital araç destekli içerik geliştirme yaklaşımlarını önermiştir. Ayrıca bireyselleştirilmiş eğitim planlarının (BEP benzeri) uygulanmasının etkili olabileceği ifade edilmiştir.

Kozikoğlu ve Arkalı (2024), erken yaş İngilizce öğretiminde farklılaştırılmış görev ve ürünlerin öğrencilerin içsel motivasyonunu artırdığını; dijital araçların ise öğrenmeyi destekleyici bir rol oynadığını vurgulamıştır. Yılmaz ve Emir (2024) de proje temelli öğrenmenin üstün yetenekli öğrencilerde yaratıcılığı ve derinlemesine öğrenmeyi teşvik ettiğini belirtmiştir.

Tekin Özel (2011), bireyselleştirilmiş planlamanın öğretmenlerin farklı düzeylerdeki öğrencilere eşit fırsatlar sunmasına yardımcı olduğunu; Palabıyık ve Oral (2022) ise materyal çeşitliliği ve içerik esnekliği sağlanmadığında öğretim sürecinin tekdüzeleştiğini ifade etmiştir.

Bu bulgular, özel yetenekli öğrencilerin potansiyellerinin desteklenebilmesi için öğretim tasarımı esneklik, farklılaştırma ve öğrenci merkezilik ilkelerinin temel alınması gerektiğini göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, BİLSEM İngilizce derslerinde bireysel farklılıkların yönetimi, öğretmenlerin pedagojik esneklik becerileriyle doğrudan ilişkilidir. Öğrenci seviyeleri, öğrenme stilleri, sosyoekonomik koşullar ve teknolojik erişim farklılıkları öğretim sürecini çok katmanlı hale getirmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin hem farklılaştırılmış öğretim yaklaşımlarına hem de veri temelli planlama ve rehberlik destek sistemlerine dayalı uygulamaları sürdürmeleri önem arz etmektedir.

SONUÇLAR

Bu araştırma, BİLSEM’lerde yürütülen İngilizce öğretimine ilişkin üç boyutta (müfredat; öğretmen motivasyonu ve mesleki doyum; öğrenci profili ve bireysel farklılıklar) ortaya çıkan güçlükleri ve çözüm önerilerini bütüncül olarak incelemiştir. Bulgular, alanın güçlü yönlerinin yanı sıra, uygulama birliği, program–uygulama uyumu, kaynak/altyapı erişimi ve farklılaştırılmış öğretim kapasitesi bakımından sistematik iyileştirmelere ihtiyaç bulunduğunu göstermektedir.

(1) Müfredat boyutu. Veriler, BİLSEM’ler arasında uygulama birliğinin sınırlı kaldığını; program standardizasyonu, merkezi koordinasyon ve resmi materyal sürekliliği eksikliklerinin öğretimsel planlama ve değerlendirmeyi zorlaştırdığını göstermiştir. İçerik derinlik–genişlik dengesinin yer yer bozulması ve sık güncellenen/dağıtık program yapısının istikrarı zayıflatması, öğretmenlerin esneklik ve özerklik beklentileriyle birlikte ele alınması gereken bir gerilim alanını işaret etmektedir. Disiplinlerarası ve proje/tematik yaklaşımların benimsenmesi, kurumsal düzeyde rehberlik ve örnek uygulama setleri ile desteklenmediğinde sürdürülebilir bir uygulama birliği üretmemektedir. Bu bulgular, müfredatın esnek fakat yönlendirici bir çerçeve ile; açık kazanımlar, kademeli yeterlik tanımları ve çoklu-düzyer materyal bankaları eşliğinde yeniden düzenlenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

(2) Öğretmen motivasyonu ve mesleki doyum. Öğretmen motivasyonu; öğrenci tutumu/katılımı, çok yönlü iş yükü (farklı düzeylere içerik geliştirme, proje–yürüşma danışmanlığı, özgün materyal üretimi), zaman baskısı ve kurumsal destek düzeyi tarafından belirlenmektedir. Branş temelli belirsizlikler ve geri bildirim/mentorluk eksikliği, öz-yeterlik algısında dalgalanmalara yol açmaktadır. Buna karşılık, karar süreçlerine katılım, takdir ve ekip çalışması ile paylaşım dayalı içerik–materyal havuzları mesleki doyumunu artırıcı unsurlar olarak öne çıkmıştır. Bulgular, örgütsel destek ile mesleki gelişim fırsatlarının (bölgesel mentorluk, meslektaş gözlemi, mikro-sertifika programları, örnek ders planı/ölçme setleri) kurumsal politika hâline getirilmesinin motivasyon üzerinde doğrudan iyileştirici etki yaratacağını göstermektedir.

(3) Öğrenci profili ve bireysel farklılıklar. Aynı sınıfta geniş dil düzeyi yelpazesi, ilgi ve öğrenme stili farklılıkları, okul türü/SES ve teknoloji erişimi kaynaklı ayrışmalar öğretimsel uyumu güçleştirmektedir. “İki kere farklı/özel” öğrenciler için birebir düzenleme gereksinimi, öğretim tasarımı ek esneklik ihtiyacını artırmaktadır. Bulgular, sistematik ihtiyaç analizi ve veriye dayalı planlamanın, düzey/ilgiye göre görev-ürün-süreç farklılaştırmasının ve proje temelli/dijital araç destekli yaklaşımların etkililiğini işaret etmektedir. Erişim eşitsizliklerinin azaltılması (donanım, bağlantı, yazılım lisansı) ve bireyselleştirilmiş planların (BEP benzeri) yaygınlaştırılması, fırsat eşitliğini güçlendirecektir.

Politika ve uygulamaya dönük çıkarımlar.

- ✓ Çerçeve program: Kademelendirilmiş öğrenme çıktıları, örnek modül/ders dizileri ve çoklu-düzyer materyal bankasıyla desteklenen; yerel esnekliğe alan açan ulusal bir çerçeve programa ihtiyaç vardır.
- ✓ Uygulama birliği ve iletişim: BİLSEM özelinde düzenli bakanlık bilgilendirmeleri, SSS ve uygulama rehberleri; yılda en az bir kez güncellenen örnek “mini müfredat/tema paketleri” önerilir.
- ✓ Kaynak ve altyapı: Açık erişimli içerik havuzları, kurum lisanslı dijital platformlar ve dil laboratuvarı/teknoloji altyapısına yönelik eşitleyici yatırımlar önceliklendirilmelidir.
- ✓ Mesleki gelişim ekosistemi: Bölgesel mentorluk, meslektaş gözlemi, ders inceleme toplulukları ve mikro-gelişim modülleri; takdir-ödüllendirme mekanizmalarıyla bütünleşik yürütülmelidir.
- ✓ Farklılaştırılmış öğretim: Düzeyleme/gruplama, esnek hız, öğrenci seçimi, PBL ve ürün çeşitliliği için kurumsal zaman blokları ve ölçme-değerlendirme araç takımları sağlanmalıdır.
- ✓ İzleme ve değerlendirme: Öğrenci profili, ilerleme ve müdahale kayıtlarını izleyen yalın veri araçlarıyla (kısa ölçekler/rubrikler) karar süreçleri kanıt temelli hâle getirilmelidir.

Sınırlılıklar ve gelecek araştırmalar. Çalışma, belirli BİLSEM bağlamlarından elde edilen nitel verilere dayanmakta; genellenebilirlik sınırlıdır. Gelecek çalışmalarda, çok-merkezli ve boyamsal tasarımlar,

farklılaştırılmış öğretimin öğrenen çıktıları üzerindeki etkisini karşılaştırmalı olarak inceleyen karma yöntem yaklaşımları ve öğretmen motivasyonu-öğrenci katılımı-kurumsal destek arasındaki nedensel ilişkileri test eden modeller önerilir.

BİLSEM İngilizce öğretiminin niteliğini yükseltmek, esnek-standart dengesi iyi kurulmuş bir müfredat, güçlü örgütsel destek ve mesleki gelişim ağı ve eşit erişim odaklı öğretim tasarımı üçlünün aynı anda ve eşgüdüm içinde işletilmesini gerektirmektedir. Bulgular, bu üç eksenle atılacak sistematik adımların, öğretim süreçlerinin etkililiğini, öğretmenlerin mesleki doyumunu ve özel yetenekli öğrencilerin potansiyelini açığa çıkarma kapasitesini anlamlı biçimde artıracağını göstermektedir.

ÖNERİLER

Bu araştırmanın bulguları doğrultusunda, BİLSEM’lerde İngilizce öğretiminin niteliğini artırmak için aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Müfredat ve Program Yapısı

BİLSEM’lerde İngilizce öğretimi için esnek ancak ortak bir çerçeve program oluşturulmalıdır. Bu program, kademelendirilmiş kazanımlar, tematik modüller ve proje temelli öğrenme örnekleriyle desteklenmelidir. Müfredatın sık değişmesi önlenmeli, güncellemeler planlı ve istikrarlı biçimde yürütülmelidir.

2. Öğretmen Mesleki Gelişimi ve Destek

Öğretmenlerin motivasyonunu ve mesleki doyumunu artırmak için bölgesel mentorluk sistemleri kurulmalı, meslektaş dayanışmasını güçlendiren paylaşım ağları oluşturulmalıdır. Hizmet içi eğitimlerde farklılaştırılmış öğretim, proje tabanlı öğrenme ve dijital araç kullanımı önceliklendirilmelidir.

3. Farklılaştırılmış Öğretim ve Öğrenci Merkezilik

Öğrencilerin bireysel düzey, ilgi ve öğrenme stili farklılıklarını karşılamak amacıyla görev, ürün ve süreç bazında farklılaştırılmış etkinlikler hazırlanmalıdır. Öğretim süreci öğrenci seçimine ve proje temelli öğrenmeye dayalı biçimde tasarlanmalı; “iki kere farklı” öğrenciler için bireyselleştirilmiş planlar uygulanmalıdır.

4. Kaynak ve Altyapı Desteği

Dil öğretiminde kullanılacak materyal ve teknolojik kaynaklara erişim artırılmalıdır. BİLSEM’lerde dijital altyapı standartları belirlenmeli ve tüm kurumlara eşit erişim sağlanmalıdır. Açık kaynaklı materyal havuzları oluşturularak öğretmen iş yükü azaltılmalıdır.

Bu önerilerin uygulanması, öğretim süreçlerinin niteliğini, öğretmenlerin mesleki doyumunu ve öğrencilerin dil öğrenme başarısını birlikte geliştirecek; BİLSEM İngilizce öğretimini daha sürdürülebilir ve etkili bir yapıya kavuşturacaktır.

KAYNAKÇA

Açıkgöz, K. (1994). *Etkili öğrenme ve öğretme*. Bilişsel Yayıncılık.

Ağca, R. K. (2012). *Yabancı dil öğretiminde basılı materyallere sağlanan mobil çokluortam desteğinin kelime öğrenimine ve motivasyona etkisi* (Doktora tezi, Gazi Üniversitesi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi

Alıç, M. (1996). İnsan ilişkileri yaklaşımının eğitime etkileri. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2(2), 173–181.

Bak, H. (2023). Research of the issues of teaching the Russian language in Turkey. *Vestnik of North-Eastern Federal University. Pedagogics. Psychology. Philosophy*.

Cheng, L., & Wang, H. (2004). Understanding professional challenges faced by Chinese teachers of English. *The Electronic Journal for English as a Second Language*, 7(4).

Çağaç, F. G. (2018). Benefits of learning a foreign language at an early age. *The Journal of International Social Research*, 11(58), 1102–1107.

Çelebi, M., & Yıldız Narinalp, N. Y. (2020). Ortaokullarda İngilizce öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(1), 4975–5005.

Demir-Ayaz, A., Ozkardaş, S., & Ozturan, T. (2019). Challenges with English language teaching in high schools in Turkey and possible suggestions to overcome them. *Eurasian Journal of Applied Linguistics*, 5(1), 41–55.

- Dinçer, B., ve Saracaloğlu, A. (2018). 7. sınıf İngilizce öğretim programının Stufflebeam'in bağlam-girdi-süreç-ürün modeline dayalı olarak değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 13(19), 561-588. <http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2017.12.2.E0032>
- Durmuşçelebi, M., Bozgeyikli, H., & Çetinkaya, M. (2018). Lise öğrencilerinin dil öğrenme inançları ve öğrenen özerkliğinin akademik başarı açısından incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 248–262.
- Erdem, S. (2016). *Ortaokul ve lise öğrencilerine ve İngilizce öğretmenlerine göre İngilizce öğretiminde karşılaşılan sorunlar* (Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Eren, E. (1989). *Yönetim psikolojisi*. İstanbul: İşletme İktisadi Enstitüsü Yayını.
- Fox, R., Corretjer, O., & Webb, K. (2019). Benefits of foreign language learning and bilingualism: An analysis of published empirical research 2012–2019. *Foreign Language Annals*, 52(4), 699–726.
- Gök Çatal, Ö. (2015). *İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıflarda İngilizce öğrenme ve öğretme sürecinde karşılaşılan sorunların incelenmesi: Öğretmen ve öğrenci görüşleri* (Yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Guo, Q., Yang, B., Xiao, L., & Xie, C. (2024). Foreign language learning and the development of global competence in different cultures. *International Journal of Intercultural Relations*, 97, 101812.
- Gürsoy, E., Korkmaz, Ş. C., & Damar, E. A. (2017). English language teaching within the new educational policy of Turkey: Views of stakeholders. *International Education Studies*, 10(3), 93–104.
- Hol, D., & Acar, F. (2023). *An investigation into teaching English to gifted individuals: Giving voice to Turkish EFL teachers*. *International Journal of Educational Spectrum*, 5(2), 313-328.
- Işık, A. (2020). Where do the problems in the Turkish foreign language education stem from? *International Journal of Languages' Education*, 8(1), 1–12.
- İşpınar, D. (2005). *A study on teachers' awareness of teaching English to young learners* (Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Jasim, Y. (2021). Benefits of Learning A Second Language. *SSRN Electronic Journal*.
- Kandemir, A; Tok, Ş. (2017) *İlkokul 2. sınıf ingilizce öğretim programının katılımcı odaklı program değerlendirme yaklaşımıyla değerlendirilmesi: OpenMETU Middle East Technical University*.
- Karaman, F. (2021). Teaching German as a second foreign language at primary education in Turkey. *Education Quarterly Reviews*, 4(2), 301–324.
- Kırkgöz, Y. (2007). English language teaching in Turkey: Policy changes and their implementations. *RELJ Journal*, 38(2), 216–228.
- Kırkgöz, Y. (2016). English education policy in Turkey. (Not: Bu kaynak eksik. Kitap mı, kitap bölümü mü, rapor mu belirtilmeli.)
- Kızıldağ, A. (2009). Teaching English in Turkey: Dialogues with teachers about the challenges in public primary schools. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 1(3), 188–201.
- Kolaç, E. (2008). Yabancı diller ve Türk dili ve edebiyatı bölümü son sınıf öğrencilerinin “yabancı dil öğretimi” ve “yabancı dille öğretim” konusundaki yönelim ve görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4), 397–412.
- Kozikoğlu, İ., & Arkalı, Y. (2024). İlkokulda görev yapan İngilizce öğretmenlerinin erken yaşta yabancı dil öğretiminde yaşadıkları zorluklar. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi*, 7(1), 17–39.
- Küçüköğlu, B. (2013). The history of foreign language policies in Turkey. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 70, 1060–1066.
- Marchenko, M. R. (2024). The Relevance of Learning Foreign Languages in Modern World. *Scientific studies and modern education*, 2(1), 45–52.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2024). *Bilim ve Sanat Merkezi Yönergesi*.
- Nahide, A. (2022). The situation of French as a second foreign language in secondary education institutions in Turkey. *Educational Research and Reviews*, 17(6), 234–245.

- Nergis, A. (2011). Foreign language teacher education in Turkey: A historical overview. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 15, 1810–1814.
- Odabaşı, H. F., 1997, *Yabancı Dil Eğitiminde Bilgisayar Kullanımı, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Eskişehir*.
- Oktay, A. (2015). Foreign language teaching: A problem in Turkish education. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 174, 584–593.
- Özdemir, Z. (2021). *İngilizce öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi (Denizli ili örneği)* (Tezsiz yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi).
- Özel Tekin, R. (2011). *İlköğretim İngilizce dersi öğretim programlarının uygulanmasında karşılaşılan güçlüklerin belirlenmesi: Ankara ili örneği* (Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özer, B., & Korkmaz, C. (2016). Yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını etkileyen unsurlar. *EKEV Akademi Dergisi*, 20(67), 59–84.
- Palabıyık, T., & Oral, B. (2022). Yabancı dil öğretiminde öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar üzerine yapılan araştırmaların incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 4(9), 638–654.
- Renzulli, J. S. (2002). Emerging conceptions of giftedness: Building a bridge to the new century. *Exceptionality*, 10(2), 67–75.
- Tokçalar, F. (2025). Foreign language teaching and teacher training policies from the Ottoman period to the present. *Anadolu University Faculty of Education Journal*.
- Torunoğlu, H., Ünal, M., & Karabay, E. (2021). *Bilim Ve Sanat Merkezleri İngilizce Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak İncelenmesi. Social Sciences (IJOESS)*, 12(44), 277-292.
- Tunç, M., & Kozikoğlu, İ. (2022). İngilizce öğrenmeyi zorlaştıran faktörlere ilişkin öğretmen görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (40), 37–71.
- Xusanboyev, I. (2025). Increasing motivation for learning foreign languages for medical students. *Modern Approaches and New Directions in Teaching Foreign Languages*, 1(1), 23–28.
- Yalçın, C., & Demir, C. (2023). Foreign language teaching in secondary schools in Germany and Turkey: A comparative study. *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (ODÜSOBİAD)*, 13(2), 1691–1710.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, E., & Emir, S. (2024). Özel yetenekli öğrencilere yabancı dil öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Social Mentality and Researcher Thinkers Journal (SMART Journal)*, 10(5), 837–854.